

TAHAP PENGETAHUAN KOMUNITI LUAR BANDAR DALAM TEKNOLOGI MAKLUMAT DAN KOMUNIKASI (ICT): KAJIAN DI DAERAH KUBANG PASU, KEDAH DARUL AMAN

¹Azlizan Talib, ²Mohd. Nazaruddin Yusof & ³Mohd Syahril Said

¹*Universiti Utara Malaysia, Malaysia, azlizan@uum.edu.my*

²*Universiti Utara Malaysia, Malaysia, nazaruddin@uum.edu.my*

³*Universiti Utara Malaysia, Malaysia, md.syahril@uum.edu.my*

ABSTRAK

Kajian ini meneroka tahap pengetahuan penduduk luar bandar dalam bidang ICT di dua perkampungan dalam Daerah Kubang Pasu, Kedah. Kajian dijalankan ke atas 200 orang responden dimana agihan seimbang dilakukan di dua kawasan tersebut. Kajian ini secara keseluruhannya membincangkan tahap penyertaan masyarakat luar bandar dalam bidang ICT. Kajian ini telah memberi gambaran yang jelas tentang tahap penyertaan masyarakat luar bandar dalam bidang ICT melibatkan aspek ekonomi, pendidikan dan sosial. Secara umumnya, objektif kajian untuk mengenalpasti tahap penyertaan masyarakat dalam bidang ICT, mengenalpasti amalan kaedah pengurusan ICT, faktor-faktor yang mempengaruhi tahap penyertaan penduduk dalam bidang ICT dan mengenalpasti kaedah yang sesuai untuk meningkatkan tahap pengetahuan ICT di kalangan penduduk kampung. Instrumen kajian melibatkan penggunaan borang soal-selidik dan temu bual bagi mendapatkan gambaran menyeluruh tentang penguasaan bidang ICT di kalangan penduduk. Secara keseluruhannya, penemuan kajian menghuraikan beberapa faktor yang mempengaruhi dan masalah-masalah yang sering dihadapi oleh penduduk dalam bidang ICT. Oleh itu, peranan dan tanggungjawab semua pihak amat diperlukan bagi mengatasi permasalahan ini ke arah mewujudkan pembangunan kawasan luar bandar yang lestari melalui penerapan kemudahan ICT.

Kata kunci : teknologi maklumat, pembangunan, luar bandar

PENGENALAN

Tuntutan era globalisasi dan perkembangan semasa menjadikan teknologi maklumat dan komunikasi (ICT) satu aspek yang penting dan signifikan dalam perkembangan kehidupan manusia. Bidang ICT mampu membawa banyak faedah dan kemudahan dalam membantu urusan kehidupan seharian. Di antara kepentingan utama ICT ialah boleh mendapatkan maklumat secara mudah dan lebih terperinci. Semua lapisan masyarakat dapat mencari maklumat dengan mudah kerana dapat mengakses segalanya secara di hujung jari misalnya maklumat berkaitan aspek pendidikan, kesihatan, pelancongan, berita dalam dan luar negara dan sebagainya.

Di samping itu, penggunaan ICT juga mampu memudahkan perhubungan kita ke seluruh dunia dengan menggunakan laman-laman sosial yang wujud seperti Facebook, Twitter, Instagram

dan sebagainya. Melalui medium ini, kita dapat berkenalan dan mengenali rakan-rakan dari dalam dan luar negara. Tambahan pula, ICT turut boleh membantu memudahkan urusan asas seharian seperti pembayaran bil, pembelian barang-barang dan pembayaran cukai yang boleh dibuat secara dalam talian. Hal ini dapat menjimatkan masa dan kos. Walaupun mampu memberikan banyak kelebihan dan kemudahan, ianya masih memerlukan pemantauan dan pengawasan yang sewajarnya agar tidak menimbulkan sebarang kesan negatif yang boleh menjejaskan kehidupan dan memberi pengaruh yang kurang baik kepada masyarakat.

PENYATAAN MASALAH

Teknologi maklumat dan komunikasi (ICT) membolehkan manusia untuk mencapai pelbagai kemajuan terutamanya dalam ilmu pengetahuan dan maklumat yang terkini. Sesungguhnya, kemajuan teknologi telah memberikan pelbagai implikasi baik kesan yang positif mahu pun negatif. Keupayaan menghantar, menerima dan memproses maklumat telah dapat diperluaskan. Penerimaan ilmu tidak lagi melalui perantaraan di antara guru dengan pelajar sahaja malahan ianya boleh dilakukan dengan menggunakan komputer dan bukan lagi bilik darjah konvensional seperti sebelum ini. Kemajuan teknologi maklumat banyak membantu meningkatkan kualiti dan produktiviti sektor industri. Perkembangan teknologi maklumat juga secara tidak langsung telah membantu meningkatkan produktiviti dan sumber manusia. Semua tugas dapat dijalankan dengan cepat, tepat serta dengan kesilapan yang amat minimum. Dari segi sosialnya pula, pembangunan teknologi maklumat telah mengeratkan hubungan antara penduduk. Rakyat Malaysia sama ada yang berada di dalam atau di luar negara di atas apa jua urusan dapat berhubungan dengan ahli keluarga dan sahabat handai pada bila-bila masa. Mel elektronik boleh diterima dan dihantar dari mana-mana pelosok dunia. Maklumat, berita, ucapan dan pandangan dapat disalurkan agar rakyat dapat membuat keputusan yang rasional dalam kehidupan seharian. Perhubungan melalui mel elektronik bukan sahaja mudah malahan jauh lebih murah daripada panggilan telefon dan lebih pantas daripada penghantaran surat.

Permasalahan yang wujud di Malaysia ialah masih terdapat golongan masyarakat yang tidak mengenali apa itu ICT. Golongan ini tidak mengetahui akan kepentingan ICT dan apa yang mampu dilakukan dalam kehidupan seharian mereka. Mereka menganggap pengetahuan ICT ini bukanlah sesuatu keperluan utama yang penting bagi mereka. Disebabkan faktor ini, mereka ketinggalan daripada ilmu ICT dan secara umumnya juga dilihat telah ketinggalan daripada perkembangan dunia. Masalah ini pada kebiasaannya wujud di kalangan masyarakat luar bandar yang hidup dalam corak kehidupan mereka sendiri tanpa mahu mengambil tahu akan perkembangan yang berlaku pada masa kini.

OBJEKTIF KAJIAN

Beberapa objektif telah dikenal pasti termasuklah :

1. Mengenal pasti tahap penyertaan penduduk dalam bidang ICT
2. Mengenal pasti kaedah pengurusan ICT yang dipraktikkan
3. Menganalisis faktor-faktor yang mempengaruhi tahap penyertaan penduduk dalam bidang ICT
4. Mengenal pasti kaedah untuk meningkatkan pemahaman dan tahap penyertaan penduduk dalam bidang ICT.

SIGNIFIKAN KAJIAN

Kajian ini bertujuan untuk melihat tahap penyertaan masyarakat luar bandar dalam pengetahuan ICT. Kajian ini dilakukan bagi mengenal pasti tahap penyertaan masyarakat di kawasan kajian bagi mendapatkan generalisasi umum tentang tahap penyertaan penduduk dalam bidang ICT. Tahap penyertaan ini diambil kira daripada segi tahap pendidikan, ekonomi dan sosial. Kajian ini mampu memberi gambaran yang jelas tentang tahap penyertaan masyarakat dalam bidang ICT dari skop ekonomi, pendidikan dan sosial.

Kajian ini penting bagi mengenal pasti kepentingan ICT kepada masyarakat tempatan dan faktor-faktor yang menyebabkan berlakunya masalah kekurangan ilmu ICT di kalangan penduduk luar bandar serta melihat adakah kaedah pengurusan ICT turut memberi impak kepada penduduk di kawasan kajian. Hal ini melihat kepada jumlah keseluruhan kapasiti bekalan ICT yang diterima oleh penduduk di kawasan tersebut sama ada mencukupi atau tidak bagi menampung keperluan penduduk. Perkara ini penting untuk melihat sejauh mana perkhidmatan pengurusan bekalan ICT yang ditawarkan cukup efisien untuk mengatasi masalah kekurangan bekalan ICT.

Oleh itu, kajian ini penting untuk mendapat maklum balas yang yang jelas daripada penduduk dan pihak pengurusan tentang faktor-faktor yang mempengaruhi tahap penyertaan masyarakat dalam bidang ICT yang sering berlaku di kawasan kajian. Secara tidak langsung, hasil kajian ini akan dapat memberi manfaat kepada pengguna dan pihak pengurusan bekalan ICT untuk menyelesaikan masalah-masalah yang berkaitan dengan tahap penyertaan penduduk dalam bidang ICT pada masa depan.

PENEMUAN KAJIAN DAN PERBINCANGAN

Tahap Pengetahuan Tentang Teknologi Maklumat dan Komunikasi Di Kalangan Pihak Pengurusan

Bahagian ini mengenai pengetahuan tentang penggunaan teknologi maklumat dan komunikasi (ICT) yang melibatkan dua kumpulan responden iaitu pihak pengurusan. Hasil jawapan yang diperoleh dapat diukur dengan skala ordinal iaitu kenyataan tidak setuju, tidak pasti dan setuju. Hasil ini dapat dilihat bagi maklumat penyediaan tuisyen khas perlu meningkatkan pemahaman penduduk kampung menunjukkan 56.3 peratus responden memberi pendapat setuju dengan kenyataan tersebut, manakala 41.3 peratus tidak pasti dengan kenyataan tersebut dan 15 peratus responden lagi menunjukkan mereka tidak setuju dengan penyediaan tuisyen khas. Daripada kenyataan ini, dapat dilihat bahawa pihak pengurusan ingin mengadakan tuisyen khas untuk penduduk kampung bagi meningkatkan pengetahuan ICT mereka.

Hasil perbincangan kenyataan kedua iaitu pihak pengurusan kampung ialah mempunyai kemahiran tidak formal dalam pengendalian kemudahan ICT. Sebanyak 65 peratus daripada responden menunjukkan mereka tidak setuju. Ini bermakna 65 peratus daripada pihak pengurusan ini mempunyai kemahiran yang formal dalam pengurusan kemudahan ICT dan mereka mahir dalam penggunaannya. Hasil perbincangan kenyataan ketiga iaitu kaedah yang digunakan untuk meningkatkan pemahaman ICT di kalangan penduduk berkesan. 75 peratus

daripada responden menunjukkan mereka tidak setuju dengan kenyataan ini dan diikuti 21.5 peratus daripada responden mengatakan bahawa mereka tidak pasti dengan kenyataan tersebut dan 3.5 peratus responden pula setuju dengan kenyataan tersebut. Dengan ini, dapat dirumuskan bahawa kaedah pengendalian yang dilakukan oleh pihak pengurusan tidak berkesan untuk penduduk kampung dan ia tidak membawa apa-apa perubahan kepada mereka.

Seterusnya hasil kenyataan keempat iaitu sistem penyampaian maklumat ICT tersusun, 81.5 peratus responden tidak setuju dengan kenyataan tersebut dengan keputusan itu dapat dirumuskan bahawa sistem penyampaian maklumat yang sedia ada di kawasan kampung adalah tidak tersusun dan perlu diperincikan penyampaian sistem maklumat tersebut. Akhir sekali, perbincangan kenyataan kelima iaitu pengagihan kemudahan ICT kepada penduduk mengikut unjuran yang sama. 67.7 peratus responden mengatakan mereka tidak setuju dengan kenyataan dan 12.3 peratus responden setuju dengan kenyataan tersebut. Dengan ini dapat dirumuskan bahawa pengagihan kemudahan ICT yang disediakan oleh kerajaan tidak diagihkan mengikut unjuran yang sama.

Tahap Pengetahuan Tentang Teknologi Maklumat dan Komunikasi Di Kalangan Penduduk Kampung

Hasil perbincangan kenyataan pertama kehidupan seharian perlukan sokongan kemudahan ICT menunjukkan 52.5 peratus responden memberi pendapat setuju dengan kenyataan ini. Daripada kenyataan ini, dapat dilihat bahawa kebanyakan penduduk kampung tidak memerlukan sokongan kemudahan ICT dalam aktiviti seharian mereka.

Maklumat kenyataan kedua iaitu pembelajaran ICT yang disediakan di bangku sekolah cukup untuk perkembangan hidup masa kini. Sebanyak 74 peratus daripada responden menunjukkan mereka tidak setuju dengan kenyataan ini dan 22 peratus responden pula menunjukkan bahawa mereka setuju dengan kenyataan. Ini bermakna 74 peratus daripada penduduk kampung berpendapat bahawa pembelajaran ICT di bangku sekolah adalah tidak mencukupi untuk peredaran masa kini. Hasil perbincangan kenyataan ketiga iaitu ICT amat penting untuk keperluan harian di rumah. 92 peratus daripada responden menunjukkan mereka tidak setuju dengan kenyataan tersebut. Dengan ini, dapat dirumuskan bahawa penduduk kampung berpendapat bahawa kemudahan ICT tidak penting untuk keperluan harian di rumah.

Seterusnya hasil perbincangan kenyataan keempat iaitu ICT amat penting untuk keperluan harian di sekolah. 67 peratus responden setuju dengan kenyataan tersebut dan diikuti dengan 13 peratus peratus responden tidak pasti dengan kenyataan tersebut. Dengan ini dapat dirumuskan bahawa penduduk kampung berpendapat pendidikan ICT penting di sekolah untuk mendidik anak-anak luar bandar tentang perkembangan teknologi masa kini. Akhir sekali, hasil perbincangan kenyataan kelima iaitu ICT amat penting untuk keperluan harian di premis perniagaan. 86 peratus responden mengatakan mereka tidak setuju dengan kenyataan tersebut. Dengan ini dapat dirumuskan bahawa penduduk kampung berpendapat bahawa kemudahan ICT tidak penting untuk premis perniagaan mereka kerana kebanyakan mereka hanya berniaga secara kecil-kecilan sahaja.

Tahap Penyertaan Penduduk Kampung Dalam Bidang ICT

Bahagian ini membincangkan pendapat responden berkaitan tahap penyertaan penduduk dalam bidang ICT. Jawapan bahagian ini hanya dengan memilih 'ya' ataupun 'tidak'. Hasil perbincangan kenyataan pertama iaitu tuisyen khas perlu disediakan menunjukkan bahawa 105 orang daripada responden mengatakan 'tidak' untuk kenyataan ini dan 95 lagi responden mengatakan 'ya' untuk kenyataan ini. Daripada kenyataan ini dapat dirumuskan bahawa kebanyakan penduduk kampung berasa tuisyen khas tidak perlu disediakan.

Hasil perbincangan kenyataan kedua iaitu kurang kepekaan penduduk kampung dalam bidang ICT adalah kerana pengurusan pihak atasan yang tidak cekap. Majoriti responden telah menyokong kenyataan ini dengan memilih 'ya' dan dapat dirumuskan bahawa kebanyakan responden yang dipilih mengatakan pengurusan yang tidak cekap menyebabkan penduduk kampung tidak peka dalam bidang ICT. Seterusnya kenyataan ketiga iaitu ilmu ICT diperlukan dalam kegiatan seharian responden, maklumat yang diperoleh menunjukkan bahawa majoriti orang daripada responden mengatakan 'tidak' untuk kenyataan ini dan dapat dirumuskan bahawa kebanyakan penduduk kampung berasa bahawa ilmu ICT tidak penting bagi mereka menjalankan kehidupan seharian. Seterusnya, perbincangan kenyataan keempat ialah ICT di kawasan luar bandar membantu anda melakukan kerja dengan cepat. Untuk kenyataan ini majoriti orang responden telah membantah kenyataan ini dengan memilih 'tidak' dan ini menunjukkan kebanyakan responden yang dipilih mengatakan kemudahan ICT di luar bandar tidak memberi manfaat kepada mereka kerana mereka masih memilih kaedah manual untuk melakukan urusan seharian mereka.

Akhir sekali, perbincangan kenyataan kelima iaitu saya mempunyai lebih peluang untuk mendapat kerja jika mahir menggunakan komputer. Majoriti orang responden memilih 'tidak' untuk kenyataan ini. Dengan ini dapat dirumuskan bahawa penduduk kampung berpendapat bahawa kemahiran komputer tidak memberi faedah bagi mereka yang mencari peluang pekerjaan. Bagi mereka kemahiran diri sendiri adalah lebih penting.

CADANGAN

Masyarakat hari ini haruslah memandangkan pendidikan itu sebagai ilmu yang sangat penting untuk membangunkan sesebuah negara tersebut kerana banyak di negara maju terdapat masyarakat yang mempunyai taraf pendidikan yang tinggi dan ada kemudahan yang lengkap. Selain itu, cara hidup yang lebih moden dan kehidupan yang lebih selesa. Dengan adanya pekerjaan yang tetap dan pendapatan yang tinggi, banyak keperluan dapat dipenuhi dalam kehidupan seharian. Kadangkala, kehidupan yang moden ini juga terdapat keburukannya iaitu budaya yang dipelajari tidak sesuai dengan keadaan persekitarannya. Dalam sesebuah negara yang moden, terdapat kepelbagaian budaya yang merangkumi pelbagai etnik dan ajaran budaya yang berbeza. Kehidupan juga terancang dengan adanya pemikiran untuk masa hadapan.

Meningkatkan Kemudahan Untuk Golongan Belia

Bagi penduduk yang aktif dalam pengetahuan ICT, di Felda Bukit Tangga terdapat pelbagai kemudahan untuk tujuan riadah untuk golongan belia dan untuk semua peringkat umur. Maka kerajaan haruslah menyediakan kemudahan-kemudahan ICT yang banyak untuk kegunaan semua lapisan masyarakat. Contohnya kerajaan menambahkan bilangan komputer di kawasan kampung.

Pengurusan Secara Bersepadu

Sistem pengurusan bekalan ICT yang seimbang, konsisten, cekap dan sistematik perlu dipertingkatkan lagi dari segi kemahiran dan perkhidmatan oleh pihak pengurusan bekalan ICT. Reka bentuk sistem pengurusan perlu melihat kepada cara mengatasi masalah kekurangan bekalan ICT bagi tempoh yang panjang dapat menampung keperluan pada masa akan datang dengan membuat unjuran bekalan mengikut pertambahan penduduk dalam sesuatu masa. Pengurusan secara mampan pula dapat diwujudkan dengan kerjasama Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) dengan pihak pengurusan dalam memastikan pengurusan bekalan ICT dapat diagihkan kepada pengguna secara efektif. Perkara ini khususnya melihat kepada kawalan pembangunan yang pesat tidak menjejaskan bekalan ICT yang sedia ada dan melakukan penambahbaikan di mana melaksanakan projek pemuliharaan ilmu ICT menggunakan kaedah penyediaan pusat komputer. (Utusan Malaysia, 23 Disember 2005).

Mewujudkan Persekitaran Yang Bersesuaian Dengan Konsep ICT

Kebanyakan penduduk kampung berasa persekitaran mereka tidak sesuai dengan teknologi tinggi. Persekitaran mereka yang mundur dan usang tidak memberi dorongan kepada mereka dalam meningkatkan ilmu tentang bidang ICT. Pihak pengurusan setempat harus mewujudkan persekitaran yang berkonsepkan ICT untuk mencungkil minat penduduk setempat dalam bidang ICT. Persekitaran sebegini bukan sahaja memupuk minat golongan muda malah juga akan memberi dorongan kepada golongan tua untuk mencuba sesuatu yang baru. Keadaan ini boleh dilihat di kawasan maju iaitu kebanyakan golongan tua sudah mula menggunakan kemudahan berteknologi tinggi dalam kehidupan seharian mereka.

Membina Lebih Banyak Pusat Komputer Di Kawasan Luar Bandar

Bekalan ICT yang sedia ada tidak mampu menampung keperluan penduduk kampung pada masa depan kerana pertambahan penduduk yang semakin meningkat. Pembinaan pusat komputer yang baru amat perlu di setiap kawasan perumahan dan institusi pendidikan kerana kawasan terbabit melibatkan bilangan penduduk yang semakin ramai. Selain itu, pembangunan yang pesat juga menyumbang kepada permintaan dan penawaran perkhidmatan ICT yang tinggi di mana perancangan kawasan yang dilaksanakan memerlukan kemudahan infrastruktur seperti pusat komputer. Oleh itu, sewajarnya pembinaan pusat-pusat komputer tersebut bagi mengelak berlakunya krisis kekurangan bekalan seperti kurang kepekaan tentang maklumat ICT, pengurusan bekalan ICT yang tidak cekap dan penyelewengan yang berlaku.

PENUTUP

Hasil kajian mendapati kajian yang dilakukan ke atas responden tersebut memperoleh pelbagai keputusan tentang tahap penyertaan penduduk kampung dalam bidang ICT. Penyertaan mereka ini diambil kira dari segi pendidikan, ekonomi dan sosial. Kajian ini telah memberi gambaran yang jelas tentang tahap penyertaan masyarakat dalam bidang ICT dari skop ekonomi, pendidikan dan sosial. Kajian yang dijalankan ini telah menjawab kesemua objektif yang ditentukan iaitu mengenal pasti tahap penyertaan masyarakat dalam bidang ICT, mengenal pasti kaedah pengurusan ICT yang telah dipraktikkan, faktor-faktor yang mempengaruhi tahap

penyertaan penduduk kampung dalam bidang ICT dan mengenal pasti kaedah yang perlu digunakan untuk meningkatkan pengetahuan ICT di kalangan penduduk kampung.

RUJUKAN

- Hawamdeh, S. dan Hart, T.L. 2002. *Information and Knowledge Society*. Singapore : McGraw Hill.
- Azizah Hamzah. 2002. The Government's Roles In Bridging The Digital Divide. Kertas kerja dibentangkan di *Seminar Teknologi Maklumat : Pembangunan Keluarga dan Masyarakat*, 26-27 Mac, anjuran Institut Kefahaman Islam Malaysia (IKIM), Kuala Lumpur.
- Bagozzi, R.P. 2007. The Legacy Of The Technology Acceptance Model and A Proposal For A Paradigm Shift. *Journal of the Association for Information Systems*, 8, 244-254.
- Bala, P. 2002. Pembangunan Teknologi Maklumat Dan Komunikasi Di Luar Bandar: Projek E-Bario, Sarawak. Kertas kerja dibentangkan di *Seminar Teknologi Maklumat: Pembangunan Keluarga dan Masyarakat*, 26-27 Mac, anjuran Institut Kefahaman Islam Malaysia (IKIM), Kuala Lumpur.
- Bell, D. 2001. *An Introduction to Cybercultures*. London: Routledge.
- David, M. 2003. The politics of communication: Information Technology, Local Knowledge and Social Exclusion. *Telematics and Informatics*, 20, 235-253.
- Davis, F.D. 1989. Perceived Usefulness, Perceived Ease Of Use and User Acceptance Of Information Technology. *MIS Quarterly*, 13(3), 319-340.
- Davis, F.D. dan Bagozzi, R.P. 2007. Technology Acceptance Model. [Kedapatan: http://en.wikipedia.org/wiki/Technology_acceptance_model] Dicapai pada 1 September 2008.
- Gauntlett, D. 2000. *Web.studies: Rewiring Media Studies for the Digital Age*. London: Arnold.
- Kling, R. 2000. Social informatics: *A new perspective on social research about information and communication technologies*. Prometheus, 18(3), 245-264.
- Siti Zobidah Omar dan Mariah Muda. (2004). Memahami makna telefon bimbit kepada Remaja. Che Su bt Mustaffa, Mohd Hafidz bin Hussein, Nik Adzrieman bin Hj Abdul Rahman, Norsiah bt Abdul Hamid, dan Suhaini bt Muda (Penyunting), *Buku Prosiding Seminar Kebangsaan Komunikasi Kedua* (hlm. 191- 203). Sintok, Kedah: Universiti Utara Malaysia.